

کشاورزی شهری:

توسعه و ترویج آن

مؤلفان:

احمد رضوانفر
سید محمود حسینی

مهدیه السادات میرترابی
حمید موحد محمدی

عنوان و نام پدیدآور	: کشاورزی شهری: توسعه و ترویج آن.
مشخصات نشر	: تهران: جهاد دانشگاهی، واحد خوارزمی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ ص. : مصور، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۰۵-۰۷-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیهای مختصر
یادداشت	: این مدرک در آدرس http://opac.njai.ir قابل دسترسی است.
یادداشت	: مولفان مهدیه السادات میرترابی، احمد رضوانفر، حمید محمدمحمدی، سیدمحمود حسینی.
یادداشت	: کتابنامه.
شناسه افزوده	: میرترابی، مهدیه السادات، ۱۳۶۲ -
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی، واحد خوارزمی
شماره	: ۲۷۶۴۷۶۸
کتابشناسی ملی	

انتشارات جهاد دانشگاهی واحد خوارزمی
شابک : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۶۰۵ - ۰۷ - ۳
ISBN : 978 - 600 - 7605 - 07 - 3

نام کتاب	: کشاورزی شهری: توسعه و ترویج آن
تألیف	: مهدیه السادات میرترابی / احمد رضوانفر / حمید محمد محمدی / سید محمود حسینی
حروفچینی	: مولفین
نوبت چاپ اول	: بهار ۱۳۹۴
شمارگان	: ۵۰۰
چاپ	: دانشگاه خوارزمی
قیمت	: ۶۰۰۰۰ ریال

آدرس ناشر: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان شهید مفتح - پلاک ۴۳ - دانشگاه خوارزمی، جهاد دانشگاهی واحد خوارزمی
تلفن و دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۹۲ - ۲۵۲۶۸۸۳۰ مرکز پخش: ۷۷۵۰۳۸۲۴

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

۱	پیشگفتار.....
---	---------------

فصل اول: کشاورزی، شهرنشینی و توسعه آن

۳	مقدمه.....
۳	کشاورزی و پیدایش شهر.....
۴	شهرنشینی.....
۵	روند تحول شهرنشینی در جهان.....
۵	گسترش شهرنشینی و انقلاب سبز.....
۶	شهرهای امروزی و جایگاه کشاورزی.....
۷	توسعه و آثار آن بر محیط زیست شهرها.....
۸	— مهمترین آثار توسعه بر محیط طبیعی.....
۸	— مهمترین آثار توسعه بر محیط انسانی.....
۹	پایداری.....
۹	توسعه پایدار شهری.....
۱۱	پایداری شهری.....
۱۲	شهر پایدار.....
۱۳	ارکان شهر پایدار.....
۱۴	بازگشت مجدد کشاورزی به شهر.....
۱۶	کشاورزی شهری و توسعه پایدار.....
۱۹	جمع بندی.....

فصل دوم: کشاورزی شهری

۲۰	مقدمه
۲۰	تاریخچه کشاورزی شهری
۲۱	کشاورزی شهری چیست؟
۲۳	تفاوت کشاورزی شهری از کشاورزی روستایی
۲۵	تجارب جهانی در زمینه کشاورزی شهری
۳۰	ابعاد کشاورزی شهری
۳۰	-فعالیت‌های اقتصادی
۳۱	-محصول تولیدی
۳۳	-مکان تولید
۳۵	-مقصد و هدف تولید
۳۶	-نظام تولید از نظر مقیاس
۳۸	-نوع محل کشاورزی شهری
۳۴	-کشاورزان شهری
۳۵	جمع بندی

فصل سوم: مزایا و مشکلات کشاورزی شهری

۳۷	مقدمه
۳۷	مزایای کشاورزی شهری
۳۷	-بعد اقتصادی
۳۸	-بعد اجتماعی
۳۹	-بعد زیست محیطی

۵۰	- بعد سلامتی و بهداشتی.....
۵۱	مشکلات کشاورزی شهری.....
۵۱	- مشکلات بهداشتی و سلامتی.....
۵۲	- مشکلات زیست محیطی.....
۵۳	- مشکلات اقتصادی.....
۵۳	- مشکل زیبایی چشم انداز.....
۵۴	چالش‌ها و فرصت‌های کشاورزی شهری.....
۵۸	جمع بندی.....

فصل چهارم: توسعه کشاورزی شهری

۵۹	مقدمه
۵۹	استراتژی‌هایی برای توسعه کشاورزی شهری پایدار.....
۶۰	سازوکارهای توسعه کشاورزی شهری پایدار.....
۶۰	- عوامل سیاستی.....
۶۲	- تحقیقات.....
۶۳	- عوامل اقتصادی.....
۶۶	- خدمات فنی و حمایتی.....
۶۷	- منابع پایه و زیرساخت‌های فیزیکی.....
۷۴	- عوامل اجتماعی.....
۸۳	جمع بندی.....

فصل پنجم: ترویج کشاورزی شهری

۸۴	مقدمه
----	------------

۸۴	چالش‌های جدید کشاورزی و چراهای جهانی ترویج
۸۵	نظام ترویج و مفهوم آن
۸۶	ترویج کشاورزی شهری
۸۸	نمونه‌ای از تجارب کشورها در زمینه ترویج کشاورزی شهری
۹۰	تفاوت‌های ترویج کشاورزی شهری و روستایی
۹۱	محدودیت‌ها و مشکلات به کارگیری ترویج کشاورزی در شهر
۹۳	نقش ترویج کشاورزی شهری
۹۶	مؤلفه‌های ترویج کشاورزی شهری
۹۶	مؤلفه اول: اهداف
۹۹	مؤلفه دوم: مخاطبان یا ارباب رجوع ترویج
۱۰۰	مؤلفه سوم: محتوای ترویج
۱۰۳	مؤلفه چهارم: روش‌های انتقال پیام
۱۰۵	مؤلفه پنجم: سازمان و تشکیلات ترویج
۱۰۸	مؤلفه ششم: کارگزاران و عاملان ترویج
۱۰۹	راهبرد اجرای ترویج کشاورزی شهری
۱۱۰	جمع بندی
۱۱۳	پوست
۱۱۹	منابع

پیشگفتار

ظهور شهرها از برجسته‌ترین و مهم‌ترین تحولاتی است که در تاریخ بشری رخ داده است. شهرنشینی پدیده بسیار پیچیده و در عین حال تاثیرگذار بر زندگی فرد، خانواده، جامعه و کشور است و اکنون در شمار مهم‌ترین مسایل جمعیتی است. از این رو می‌توان شهرنشینی و توسعه شهری را بدون شک یکی از عمیق‌ترین جنبه‌های تمدن جدید دانست. شهر منظر اصلی جامعه جدید و شهرنشینی شیوه جدید زندگی بسیاری از مردم دنیا است. رشد شهرنشینی از زمان جنگ جهانی دوم سرعت گرفت، به طوری که جمعیت شهرنشین از ۲۴۷ میلیون نفر در سال ۱۹۵۰ میلادی به ۳ میلیارد نفر در سال ۲۰۰۰ میلادی افزایش یافت. همچنین انتظار می‌رود جمعیت جهان در سال ۲۰۵۰ به ۹/۸۳ میلیارد نفر برسد که ۶۶ درصد آن‌ها شهرنشین خواهند بود و از هر چهار نفر، سه نفر در شهر زندگی خواهند کرد، بنابراین، با این روند در آینده شاهد شهری شدن جهان خواهیم بود. به طور قطعی، با گسترش شهرها و رشد جمعیت شهری تقاضا برای مواد غذایی افزایش پیدا کرده و تأمین غذا برای جمعیت‌های میلیونی مطرح شده است. فشار جمعیت منجر به بهره‌کشی از زمین‌های کشاورزی موجود پیش از توان تحمل اکوسیستم و تسریع روند فرسوده شدن آنها می‌شود و کاهش تولید باعث گران شدن روز افزون مواد غذایی، افزایش سو تغذیه در جهان و ناپایداری‌های اجتماعی خواهد شد. بنابراین، بحران کمبود تولیدات کشاورزی، دسترسی نابرابر به مواد غذایی و گران شدن روز افزون آن از مهم‌ترین معضلاتی است که جامعه بشری در قرن بیستویکم با آن روبه‌رو است.

امروزه بخش کشاورزی نمی‌تواند قدم‌های متناسب و متعادلی پا به پای رشد جمعیت بردارد و فعالیت‌هایی که برای رفع این ناهماهنگی انجام می‌شود در ناپایدار نمودن شهرها سهم عمده‌ای دارد. خلأیت و نبود انسان در اثر کمبودها، تنش‌ها و چالش‌ها شکل می‌گیرد، آن طور که حتی از ضعیف‌ترین محیط‌ها می‌تواند بهره‌برداری کند. بنابراین، این وضع باعث شده تا بسیاری از ساکنان شهرها به دنبال راهی دیگر برای بدست آوردن مواد غذایی باشند. بازاندیشی در روند تولید به مصرف و خودکفایی نیازهای شهری یکی از راه‌حل‌های مطرح شده است. از این رو در قرن حاضر نوعی جدید از کشاورزی محلی در قالب کشاورزی شهری ظهور یافته است. شهرنشینان دوست دارند طعم و بوی سبزی و میوه تازه را از نو کشف کنند، شاهد سبز شدن محیط اطراف خود باشند

و در محیط سبز آرام بگیرند. کشاورزی شهری از یک گلدان جعبه‌ای تا مزارع محلی در زمین‌های متروکه تا درخت‌های سربلند روی پشت بام منازل، به سرعت دارد شهرهای جهان را تغییر می‌دهد. کشاورزی شهری، ایده استفاده از همه فضاها برای کشاورزی و باغبانی است. با توجه که در زمینه کشاورزی شهری خلاء منابع فارسی احساس می‌شود در این کتاب سعی شده است با بررسی و تحلیل منابع متعدد داخلی و خارجی به کشاورزی شهری و توسعه و ترویج آن توجه شود.

ساختار کتاب حاضر در پنج فصل تدوین شده است. فصل اول شهرنشینی، توسعه شهری پایدار و جایگاه کشاورزی شهری را بررسی کرده است. فصل دوم کشاورزی شهری را معرفی و به ابعاد آن پرداخته است. فصل سوم مزایا و مشکلات کشاورزی شهری را بر اساس ابعاد پایداری تشریح کرده است. فصل چهارم توسعه کشاورزی شهری و سازوکارهای آن را مورد توجه قرار داده است و فصل پنجم ترویج کشاورزی شهری را از نظر مولفه‌های آن تحلیل کرده است.

امید است این کتاب بتواند برای دانشجویان و پژوهشگران حوزه‌های کشاورزی، محیط زیست، برنامه‌ریزی شهری قابل استفاده و مفید باشد. همچنین نوشته کنونی دارای لغزش‌ها و کاستی‌هایی است که امید است با همکاری استادان و دانش‌پژوهان مشخص و مرتفع شود.

مolfan

بهار ۹۴